

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 3. Finis Beneficentiæ & Obedientiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

rio Finis Cui est omnium nostrorum operum) sed legem Dei, & hoc quodam modo: qui modus explicabitur §. seq.

§. 3. Finis Beneficentia & Obedientia.

Hæc distinctio est Finis Cui: subinde enim aliquid appetimus alicui ut bene sit illi; subinde autem id præstamus, quod jubet, moti scil. iussis ejus sine ullo ei benefaciendi proposito: priori casu ille Finis est Beneficentiæ, posteriori casu Obedientiæ.

Finis Beneficentiæ est proprie Finis Cui, proprieque in gratiam ejus agimus, proprie illum amamus, sed Finis Obedientiæ non tam proprie est Finis Cui, nec illum qua talem diligere aut amare dicimur; sed potius eum; in cujus gratiam ac favorem jussa ejus exsequimur: sic servo herus quidem est Finis Obedientiæ: sed non proprie Finis Cui; servus enim heri sui mandata non exsequitur in gratiam ipsius Heri, sed in suam gratiam, ut sibi bene sit, vel ne male sit. Sic & magistratui parent cives, etiamsi sciant magistratui non prodesse, si ita fecerint ut jussi sunt, nec obesse, si secus fecerint, sed se quidem præmiandos, si legibus optempe-

temperarint, puniendos, si contravenierint. Quo casu clare videmus, Magistratum quidem esse Finem-cui-obedientiae, nullatenus vero Beneficentiae, sed eos, qui obediunt, habere Rationem huius Finis. (Unde nec servi heris suis inter homines, nec Magistratibus suis servire solent (quantum ad intentionem, quæ hic utramque paginam facit, attinet) sed horum quisque serviet sibi, sed homines tali exteriori servitute contenti esse possunt, utpote, qui magis actum, quærunt quam animum, magisque cupiunt, quam Obligationem. Sed dum simile quid ad Deum & ejus legem refertur, non nisi ineptissimum hoc esse intelligi potest: Velle itaque Deo parere ut tibi bene sit, non est Deo servire, sed tibi; externam autem ista servitute, qua homines contenti esse poterant, Deus contentus esse non potest, sed requirit ut verus Dominus, ita etiam veram in nobis servitutem.)

Inter hosce Fines, qua sunt Fines Operantis, præcellit Finis Beneficentiae: nam is magis proprie Finis est, magisque propter illum Operantur homines: ut servus in exemplo posito, magis Finis est earum actionum, quas præstat, quam herus, ut

bene rem examinanti clarum evadit, servum eo casu magis propter se, quam propter herum suum, magisque sibi quam heri servire.

Considerando vero substantiam istorum finium, seu eos ipsos, qui vel *Finis Beneficentiae* vel *Obedientiae* esse dicuntur, longe nobilior & dignior est *Finis Obedientiae*, quam *Beneficentiae*: nam *Finis Beneficentiae* supponit aliquam imperfectionem: indigeat enim re aliquâ necessum est, cui beneficium fieri possit, & cum ad alios ista referuntur, oportet ut te inferior sit, cui benefacere possis: inferior inquam, in isto casu, istoque negotio, in quo beneficium à te sit accepturus, nam potior est persona Patroni quam clientis, & dantis beneficium, quam accipientis. Sic etiamsi princeps medico præstet in rep., tamen quatenus ille vel ægrotat, vel certe morbis obnoxius est, adeoque opis medici indigus, beneficiique ab eo conferendi capax: eatenus Medico inferior est, ut per se notum est ex prædicto axioma.

Si quis ergo alteri benefacere velit, nunquam id facit sine aliqua ejus nota: nam ad minimum se semper effert in illo negotio, ad quod beneficium pertinet, supra

pra ipsum : hinc etiam superbi & impotententes quidam ægre ferunt , si iis operam nostram etiam humanitate summâ addicamus : Vident enim , quasi tacite indigentiam suam nostri , & superioritatem aliquam induci eorum , qui se beneficium collaturos pollicentur ; in quo quidem ineptissima impotentia atque impudentia est : Homines enim omnes ita sumus comparati , ut facili negotio , usui , & auxilio nobis esse , & posse debeant alii , adeoque mille casus sunt , in quibus etiam abjectissimus homo cuivis alteri prodesse possit , & hætenus etiam superior eo atque major & dignior fit , juxta irrefragabile axioma : *Potior est persona benefactoris , quam ejus , qui beneficium accipit.*

Hinc interim collige , quam sit præpotera quorundam Pietas Deo ipsi gratificari ac benefacere volentium : quam ipsemet Christus Pietatem in sacris suis literis improbat , dicens : *Amici mei estis , si feceritis ea , quæ dico vobis* : noli , inquit , mihi gratiam aliquam aut beneficium velle impartiri , summus amor tuus erga me in eo sit & versetur totus , ut facias quod ego jubeo : altius ad me pertingere non potes.

Petes ergo ad quem ex duobus hisce finibus Deus pertineat ? Resp. cum hi Fines

(Obedientiæ, inquam, & Beneficentiæ) intelliguntur de fine Operis: Deus est Finis Beneficentiæ omnium rerum: omnia enim naturaliter & summa necessitate tendunt in ejus gratiam & favorem & satisfactionem: cum fiunt, cum sunt, cum esse desinunt. Similiter ipse est Finis Obedientiæ in eodem genere, omnia enim exequuntur decretum & judicium voluntatis ejus: estque tam impossibile, si liceat ita dicere, Dei voluntatem effectu suo, quam montem sua valle destitui; si autem hi fines referantur ad operantem, Deus non potest esse Finis Beneficentiæ potenter moralis, qui per licere exponitur: id est, non licet Deum ponere Finem Beneficentiæ; ut satis patet ex iis, quæ mox dicebamus: similiter nec propriè potest esse Finis Obedientiæ: nam velle ei, ut in se est obedire, est actum agere, & velis nolis, obedies, seu facies, quod ipse absolute vult; per accidens tamen, & quodammodo Deus est Finis Obedientiæ, gratiâ nempe legis & Rationis suæ, quam nobis inculcavit: Huic enim proprie obedimus cum boni sumus: cum verò mali sumus, etiam ipsi Deo obedimus, sed non ejus legi: Vide Tract. 1. §. 11. Cum interim Lex Dei à Deo sit, cum legi ejus obedimus, videtur

demur quodammodo etiam ipsi obedire, potiori Obedientiâ, quam mali, qui legem ejus negligentes, faciunt tamen vel invito hoc unum, quod ipse vult.

§. 4. Finis Ultimus & Subordinatus.

Finis Ultimus est, qui in alium Finem non ordinatur: Subordinatus, qui in ulteriorem Finem Subordinatur. V. G. Cum quis studet, ut honoretur, & doctrina ac scientiis existimationem sibi compareret apud alios, Finis quidem istius studiî Subordinatus, est doctrina (dirigitur enim in alium Finem, nempe honorem, quandoquidem is, qui ita studet, non simpliciter, quo doctus sit, sed quo ob doctrinam suam honoretur studeat) Finis autem Ultimus est honos; illum enim (ut suppono & fieri solet) non destinat studiosus ille in ulteriorem finem.

Inter hosce Fines sine controversia præstantior est Ultimus: imo Finis Subordinatus non est Finis, sed medium: ut in exemplo posito, doctrina assumitur tanquam medium ad acquirendum honorem. Ex quo etiam sequitur, nos Finem Subordinatum non absolute velle, nec absolute amare: voluntas enim & amor